

SEZONA 1920/21 · ŠTEVILKA 30

I'VAVPOTIÉ

GLEDAŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
OTON ŽUPANČIČ

CENA 6K

Spored za 32. teden

Drama

Torek, 19. aprila	— Zaprto	
Sreda, 20. aprila	— Borba.	A
Četrtek, 21. aprila	— Školjka. Po nižanih cenah.	
	Gostuje ga Šetinska.	Izven.
Petek, 22. aprila	— Borba.	B
Sobota, 23. aprila	— Gospodična Julija.	
	Don Pietro Caruso.	A
Nedelja, 24. aprila	— Bobrov kožuh. Po nižanih cenah.	Izven.
Poned., 25. aprila	— Borba.	D
Torek, 26. aprila	— Zaprto.	

Opera

Torek, 19. aprila	— Thaïs.	B
Sreda, 20. aprila	— Zlatorog.	E
Četrtek, 21. aprila	— Zaprto.	
Petek, 22. aprila	— Carmen.	D
Sobota, 23. aprila	— Ruski umetniški večer.	E
Nedelja, 24. aprila	— Carmen.	B
Poned., 25. aprila	— Zaprto.	

BORBA

(Strife.)

Drama v treh dejanjih (štirih slikah). Spisal John Galsworthy. Prevel O. Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

John Anthony, predsednik upravnega sveta trenarthske kositrarne			g. Pregarc.		
Edgar Anthony, njegov sin, } Frederic Wilder, } William Scantlebury, } Oliver Wanklin, }	upravni svetniki trenarthske kositrarne	{ . { . { . { .	g. Drenovec. g. Strniša. g. Peček. g. Plut.		
Henry Tench, tajnik			g. Železnik.		
Francis Underwood, ravnatelj tovarne . . .			g. Gaberščik.		
Simon Harness, zastopnik strok. organizacije			g. Kralj.		
David Roberts, } James Green, } John Bulgin, } Henry Thomas, }	delavski odbor	{ . . . { . . . { . . . { . . .	g. Rogoz. g. Kovič. g. Terčič. g. Danilo.		
George Rous, } Henry Rous, } Lewis, }			g. Gregorin. g. Šubelj. g. Škerl.		
Jago, } Ewans, } Davies, }			delavci v tovarni	{ . . . { . . . { . . .	g. Kuratov. g. Čengeri. g. Bitenc.
Rdečelas fant, }					g. Rakuša.
Frost, sluga pri Johnu Anthonyju			g. Šest.		
Enid, žena Underwoodova, hči Johna Anthonyja			ga Pregarcčeva.		
Ana, žena Robertsova			ga Danilova.		
Madge, hči Thomasova			ga Juvanova.		
Rousovka, mati Georgea in Henryja Rousa . .			gna Rovanova.		
Bulginka, žena Bulginova			gna Gorjupova.		
Yeovovka, žena nekega delavca			gna Rakarjeva.		
Jan, Madgein brat			* * *		

Več štrajkujočih delavcev.

Godi se v Walesu 7. februarja dopoldne in popoldne do šestih;
štrajk je trajal že vso zimo.

ŠKOLJKA

Drama v treh dejanjih. Spisal Alojzij Kraigher.

Režiser: O. ŠEST.

Pepina, 23 let	ga Šaričeva
Tonin, njen mož, 30 let	g. Rogoz.
Maks, njegov brat, 26 let	g. Železnik.
Olga, prijateljica Pepinina, 25 let	ga Šetinska k. g.
Dr. Podboj, zdravnik, 36 let	g. Terčič.
Dr. Lubin, odvetnik, 34 let	g. Pregarc.
Strelovka, mačeha Pepinina, 54 let	ga Danilova.
Trgovski vajenec	g. Rakuša.

Čas: fin de siècle.

Gospodična Julija

Tragedija v enem dejanju. Spisal A. Strindberg, prevel
Ferdo Kozak.

Režiser: E. KRALJ.

Gospodična Julija ga Pregarčeva.
Jean, sluga g. Kralj.
Kristina, kuharica ga Juvanova.

Godi se na kresno noč v grajski kuhinji.

Don Pietro Caruso

Drama v enem dejanju. Spisal Roberto Bracco, prevel
E. Kralj.

Don Pietro Caruso g. Kralj.
Margherita, njegova hči gna Gradišarjeva.
Grof Fabrizio Fabrizi g. Terčič.

Godi se v Neapolju dandanes.

Bobrov kožuh

Tatinska komedija v štirih dejanjih. Spisal Gerh. Hauptmann. Prevel Josip Mazi.

Režiser: A. DANILO.

Pl. Werhahn, uradni predstojnik	g. Peček.
Krüger, rentar	g. Rogoz.
Dr. Fleischer	g. Pregarc.
Motes	g. Gregorin.
Gospa Motesova	gna Rakarjeva.
Wolfovka, perica	ga Danilova.
Julij Wolf, njen mož	g. Plut.
Leontina } njeni hčeri {	gna Bukšekova.
Adela }	gna M. Danilova.
Wulkov, brodnik	g. Danilo.
Glasenapp, uradni pisar	g. Strniša.
Mitteldorf, uradni sluga	g. Smerkolj.
Filip	* * *

Dejanje se vrši v Greunanu pri Berlinu za časa septenatnega boja.

Thaïs

Opera v treh dejanjih (sedmih slikah). Besedilo po Anatolu France-u napisal Louis Gallet. Vglasbil J. Massenet.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. BUČAR.

Thaïs, igralka (sopran)	gna Thalerjeva.
Athanaël, puščavnik (bariton)	g. Levar.
Nikias, mlad filozof (tenor)	g. Mohorič.
Palemon, star puščavnik (bas)	g. Zupan,
Krobyla, sužnja (sopran)	gna Šuštarjeva.
Myrtala, sužnja (mezzo-sopran)	gna Vrhunčeva.
Albina, redovnica (mezzo-sopran)	ga Ropasova.
Suženj (bas)	g. Zorman.

Puščavniki, redovnice, ljudstvo. Godi se začetkom 4. stoletja v Tebanski puščavi in v Aleksandriji.

Prva vprizoritev 16. marca 1894. v Parizu.

Plese priredila ga Helena Poljakova. Plešejo: ga Poljakova, gna Nikitina, Corps de ballet.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružny.

V zgodbah svetnikov beremo, da je v četrtem stoletju živel v Egiptu spokornica Thaïs. V svoji mladosti je bila igralka v Aleksandriji, takrat enim najvažnejših središč grške kulture. Bila je nenavadno lepa, toda njeno življenje ni bilo čednostno. Izpreobrnil jo je menih, čigar ime ni dognano. Nekateri mislijo, da je bil Paphnucij, ki slovi kot najgorečnejši izmed egipetskih asketov tistega časa; drugi so mnenja, da se je imenoval Serapion ali Bessarion. O njem pripoveduje legenda, da je pač rešil dušo grešnice, da pa je pri tem sam zapal večnemu pogubljenju.

Povest o lepi izpreobrnenki je porabil Anatole France kot snov za svoj roman »Thaïs«. Jedro in morala slovitega dela je skepsa, ki kot vodilna ideja omogoča razvoj in opravičuje nejasni zaključek romanovega dejanja. »Vsem« — piše Anatole France v privatnem pismu — »da človeštvu nisem prinesel resnice. Ljudje hrepene po absolutnem in tiste, ki najmanj mislijo, najbolj žeja po gotovosti. Med politiki, ki jih poznam, ne vidim niti enega, ki

bi bil zmožen dvomiti.« Anatole France priporoča dvom, ker ga ima za vir vztrpnosti, prizanesljivosti in usmiljenja.

Ne dolgo potem, ko je roman izšel, je izrazil Paul Desjardins mnenje, da bi »Thaïs« utegnila zanimati kakega skladatelja, n. pr. Massenet. In Massenet je ubogal ter poveril sestavo besedila svoje opere znanemu libretistu Galletu, ki je v svoji pesnitvi moral seveda opustiti vsako filozofsko razmotrivanje. Izluščil je iz romana le motiv o nepremagljivi in slepi sili ljubezni. Njena žrtev postane menih Paphnučij, imenovan v operi Athanael.

Prva slika nas popelje na obrežje Nila, kjer najdemo starega puščavnika Palemona sredi tovarišev pri skromni večerji. Athanaelov stol je še prazen. Melanholična fraza v orkestru pripravlja razpoloženje. Pristopi Athanael in da duška svoji žalosti zavoljo razuzdane ženske z imenom Thaïs, ki s svojim nebrzdanim življenjem pohujšuje aleksandrijsko ljudstvo. Pripoveduje, da jo je poznal in celo počel v svoji mladosti, preden je postal kristjan in menih. Sedaj bi jo želel oteti iz objema satanovega.

Ko Athanael zaspi, se mu Thaïs v sanjah prikaže. Topla in nasladna glasba spremlja vizijo, a brž utihne, ko se menih prebudi. Dasi mu modri Palemon odsvetuje vmešavati se v posvetne stvari, odide Athanael v Aleksandrijo, da izpreobrne grešnico.

Po slikoviti introdukciji nas povede pesnitev na teraso Nikijevega doma v Aleksandriji, Nikias je Athanaelov prijatelj iz mladosti, nasladnež, epikurejec. V lahnem dialogu, ki ga spremlja ravno taka glasba, svetuje Nikias Athanaelu, naj ostane v njegovi hiši pri veselici, pri kateri bo sodelovala tudi Thaïs. S porednim nasmehom na ustnih preoblečeta lepi sužnji Krobyla in Myrtala puščavnika, o katerem pravi Nikias, da je tako zanemarjen, da skoro ni več človeku podoben. Razposajenost v glasbi narašča, ko se bliža Thaïs, ki jo spremlja množica čestilcev in veseljakov. Athanael se seznanj z njo in ji napove svoj poset.

V tretji sliki smo pri Thaïs. Sita življenja, toda boječa se starosti in smrti vprašuje svoje ogledalo, je li še lepa in bo li ostala večno lepa. V veliki sceni, ki sledi in ki v njej že podleže Thaïs menihu, dasi mu tega še ne prizna, se odigra dvoboj med anahoretom in hetero, ki zastopata dve nasprotujoči si svetovni naziranji. Ko zastor pade, godba ne utihne; polagoma izpodrivajo resni, religiozni motivi lascivne melodije. Burnemu prizoru sledi preprosta in v srce segajoča meditacija, ki nas obvešča, da je našla Thaïs notranji mir, da je rešena.

V naslednji sliki pove Thaïs Athanaelu, da je pripravljena slediti mu. Nikias in njegovi prijatelji, zbrani pri orgijah, hočejo odhod kurtizane zabraniti. Da prepreči nesrečo, se zavzame Nikias slednjič za odhajajoča in vrže denar med množico, da odvrne pozornost od njiju.

V peti sliki vidimo Athanaela in Thaïs na potu v samostan, kamor vodi menih spokornico. Thaïs je utrujena, njene noge krvave. Redovnice pridejo in jo odvedo v zavetišče, ki ga ne bo zapustila nikdar več.

Navidez zadovoljen se vrne Athanael med svoje brate. V njegovem srcu pa je nemir. Kakor Tannhäuser Wolframu o svojem romanju, pripoveduje Athanael Palemonu o neozdravljivi bolezni, ki se je polastila njegove duše. V nemirnem, sunkovitem ritmu govori o Thaïs. Prehajajoča iz mola v dur, izzveni njegova povest

v priznanju: »Vse, kar zrem, je Thaïs! — Thaïs! — Thaïs!« V sanjah se mu prikaže Thaïs najprej kot kurtizana, potem kot redovnica na smrtni postelji. V največji razburjenosti odhaja, da bi jo videl še enkrat v življenju.

V zadnji sliki vidimo Thaïs poslavljačo se od sveta. Pod košatim figovim drevesom so krog nje zbrane njene tovarišice. Glasba izraža izključno cerkvene motive »Usmili se je, o Gospod!« pojo redovnice. Thaïs zre kakor zamaknjena predse, njeno obličje izraža rajski mir. Ob vrtnem vhodu se prikaže Athanael. Z bledega lica mu sije obup. Prizor spominja na svidenje Fausta in Marjetice v ječi. Thaïs je v smrtni ekstazi, Athanael ji govori besede, ki jih ona ne razume, ne more več umeti: »Laž je bilo vse, kar sem govoril, le življenje je resnica! Reci mi, da živiš! Ne umri!« — Prepozno. »Sladkost uživam nadzemske sreče« — šepeta Thaïs — »in odpuščeni so mi moji grehi. Zdaj zrem nebo... Boga!«

ZLATOROG

Opera v štirih dejanjih po R. Baumbachu napisal R. Brauer,
prevel Cvetko Golar. Vglasbil Viktor Parma.

Dirigent: I. BREZOVŠEK.

Režiser: F. BUČAR.

Katra, krčmarica (mezzo-sopran)	gna Vrhunčeva.	
Jerica, njena hči (sopran)	gna Thalerjeva.	
Janez, lovec (tenor)	g. Kovač.	
Špela, planšarica (alt)	gna Šterkova.	
Jaka, planšar (bas)	g. Zupan.	
Tondo, lovec (bariton)	g. Pribislavski.	
Marko, beneški trgovec (bariton)	g. Romanovski.	
Beneški trgovci	{	g. Simončič.
		g. Rus.
		g. Erklavec.
		g. Ribič.
Učitelj	g. Povše.	
Rojenice	{	gna Vrhunčeva.
		gna Šuštarjeva.
		ga Truhovičeva.

Strelci, gostje, otroci.

Plese priredil baletni mojster g. Pohan. Plešejo gne Svobodova, Chladkova, Špirkova, Vavpotičeva in baletni zbor. — Nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Godi se na planinah pod Triglavom in v Soški dolini sredi 18. stoletja.

I. V planšarsko kočo pod Triglavom pride lovec Janez prenočevat. Stari planšar Jaka in mlada planšarica Špela ga prijazno pozdravita, občudujeta lovski plen in povabita Janeza za mizo. Jaka pripoveduje o prekrasnem, divnem vrtu pod Triglavom, o kraljestvu belih žen, rojenic. Čreda belih divjih koz, na čelu jim Zlatorog, čuva ta raj. Jaka svari Janeza, naj nikar ne strelja na Zlatoroga, kajti iz krvi ranjenega Zlatoroga vzklije triglavska roža, katero Zlatorog pojé in nato zopet ozdravi, strelec pa pogine. Oni pa, komur so stale ob zibeli rojenice, premaga Zlatoroga in odklene z njegovim zlatim rogom jamo v Bogatínu, kjer se nahaja ogromen zaklad. — Jaka se posloví in gre leč. Janez se dobrika Špeli, ona pa, dasi ga ima rada, mu želi lahko noč, ter odide. Janez leže utrujen na preprosto ležišče, zaspí in sanja o rojenicah in Zlatorogu.

II. Pred gostilno ob soškem mostu ljudstvo popiva in pleše. Bogata krčmarica Katra je podarila svilen plašč za soho Jezuščka, zato ji poje slavo šolska mladina, nakar Katra učitelja in otroke pogosti. Prihajajoči mladenič Tondo se jezi, da pri tekmovalnem streljanju nikdar ni zadel, pač pa je trikrat zadel tuj lovec iz Trente in prejel vse tri dobitke. Zdajci privre vesela družba strelcev, proslavljajoč zmagovalca Janeza, lovca iz Trente. Ko stopi na prag krčme Jerica, hči Katrina, jo Janez ves omamljen občuduje — ali tudi Jerica čuti, da jej utriplje srce za Janeza. Janez prosi mater Katro, naj mu dovoli plesati z Jerico, kar pa Katra šele po daljšem odporu dovoli.

III. V gostilni. Janez pride že na vse zgodaj popraševat po Jerici, Špela mu odgovarja porogljivo. Ko vstopi Jerica, hiti Janez k njej, oba si srečna zatrjujeta večno ljubezen. Janez ji podari šopek cvetic in odide. Špela, ki ljubi Janeza, zbada Jerico, češ, da je zvest le tisti mladenič, ki so mu stale ob zibeli rojenice. Jerica nato pove, da so stale Janezu rojenice ob zibeli, on sam da ji je to rekel in ji celo podaril cvetic iz kraljestva rojenic. Špela pa se ji dalje roga in meni, da bi bil Janez moral prinesti blesteče demante iz Bogatína, ako bi bil varovanec rojenic. Na cesti zadoni poštni rog; prišla je pošta in z njo petero beneških trgovcev, med njimi bogati Marko. Jerica natoči gostom vina, Marko napije krasni Jerici, ji takoj razodene mahoma vzplamenelo ljubezen in ji podari

za spomin zlato verižico, katero Jerica očarana sprejme. Vstopivši Janez vidi vse to in prosi Jerico, naj vrne verižico, sicer pogubi njiju srečo, Jerica pa ga ne posluša, nakar Janez užaljen odide.

IV. V kraljestvu rojenic. Planinske cvetice spé. Prebujene po jutranji zarji začno svoj ples, ki ga končajo po prihodu rojenic. Ko se prikažejo planinske koze z Zlatorogom, se strnejo vse cvetice krog njih in polagoma izginejo. Janez namerava ustreliti Zlatoroga, Špela ga svari, on pa je ne posluša, ustrelji in takoj pade mrtev v prepad. Obupana Špela ga išče in končno najde mrtvega,

IV.

CARMEN

Opera v 4 dejanjih po Prosperu Mérimée-ju napisala
H. Meilhac in L. Halévy, vglasbil G. Bizet.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Carmen (mezzo-sopran)	gna Thierry.
Don José, dragonski podčastnik (tenor)	g. Drvota.
Escamillo, toreador (bariton)	g. Pribislavski.
Micaëla, kmečko dekle (sopran)	gna Zikova.
Frasquita, ciganka (sopran)	gna Thalerjeva.
Mercédes, ciganka (sopran)	gna Šterkova.
Dancairo, tihotapec (tenor)	g. Mohorič.
Remendado, tihotapec (tenor)	g. Trbuhovič.
Zuniga, dragonski častnik (bas)	g. Zathey.
Morales, dragonski podčastnik (bariton)	g. Zorman.

Ljudstvo, vojaki, otroci, delavke tovarne za cigarete, tihotapeci.

Plese priredil g. baletni mojster Pohan. Plešejo: gospodične
Svobodova, Chladkova, Špirkova, Bežkova, g. Pohan in
baletni zbor.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružný.

Godi se na Španskem v začetku 19. stoletja.

Prva vpriporitev leta 1874. v Parizu.

I. Trog v Sevilli. Micaëla išče med vojaki svojega zaročenca Don José-ja; ker ga ne najde, zopet odide. Z novo stražo pride José. Ko se začuje zvonec tovarne za cigarete, pridejo delavke, med njimi Carmen, obče znana krasna koketa. Mladeniči, ki so je že pričakovali, se ji laskajo ne da bi kaj dosegli, njej je vseč edino le José. Vrnivša se Micaëla prinese Joséju pismo od doma in mu pripoveduje o ljubezni njegove skrbeče matere. José se ganjen spominja ljubeče matere in rojstnega kraja ter naroči odhajajoči Micaëli, naj mater plesrčno pozdravi in poljubi. V tovarni nastane prepir in pretep, zato pošlje poveljnik straže Zuniga narednika Joséja, da napravi red. José privede iz tovarne Carmen, ki je bila neko tovarišico ranila. Poveljnik zapove Carmen zvezano odvesti v zapor. Carmen.

dobro vedoč, da lahko onami vsakega možnega, se začne prilizovati Joséju in res kmalu doseže svoj namen. José se strastno zaljubi vanjo ter jo na poti v zapor izpusti. Zuniga, zapazivši to prevaro, zapove odvesti Joséja v zapor.

II. Na vrtu krčme. Tihotapci in cigani plešejo in popivajo. Začuje se veselo petje prihajajočih »toreadorjev«; med njimi je slavni zmagovalec Escamillo. Vsa družba ga navdušeno pozdravi, in Escamillo pripoveduje o svoji zadnji zmagi v bikoborbi. Po odhodu Escamilleven prigovarjajo tihotapci Carmen, naj gre z njimi, Carmen pa jih zavrne, poudarjajoč, da pričakuje svojega ljubčka. José pride in kmalu ga Carmen zopet očara s petjem in plesom. Toda začuje se vojaški signal, ki kliče Joséja domov. Carmen je užaljena, da jo hoče José tako kmalu zapustiti, zato mu porogljivo veli, naj le gre nazaj v kosarno. Baš ko se José napoti domov, potrka zunaj na vrata Zuniga, ker pa mu nihče ne odpre, kar siloma sam odpre in vstopi. Zuniga zapove Joséju, naj gre takoj domov, José se mu upre ter celo preti s sabljo. Tihotapci razorožijo Zunigo in ga, rogaje se mu, odvedo. Po rahlem odporu se José pridruži tihotapcem.

III. V soteski. Tihotapska družba hoče po naporni poti počivati, poprej pa naj se preiščejo pota, je li kje skrit kak carinar, José pa naj mej tem straži odloženo blago.

Joséjeva mati je poslala Micaëlo iskat sina. Micaela pride vsa zbegana in ko zazre Joséja na skali, ki se baš loti ustreliti prihajajočega Escamilla, se silno ustraši in pobegne. Na vprašanje Joséjevo, česa tu išče, odgovori Escamillo, da je prišel k svoji ljubici Carmen. Po kratkem prerekanju se začne boj z nožem; José bi bil Escamilla premagal, če bi ne bila prihitela Carmen na pomoč. Carmen hoče z Escamillom proč, José pa ji to zabrani. Micaëla roti Joséja naj se vrne domov k umirajoči materi. Globoko ganjen se odpravlja José z Micaëlo na pot, nezvesti Carmen pa reče, da se bosta kmalu zopet videla.

IV. Pred areno v Sevilli. Ljudstvo pričakuje slovitega Escamilla in ga prihajajočega navdušeno pozdravlja. Carmen želi biti priča nove zmage svojega Escamilla in ne posluša svarjenja svojih tovarišic. Ko hoče Carmen vstopiti v areno, jo ustavi José, roteč jo naj gre z njim, ona pa mu pove, da ljubi Escamilla. José jo ponovno roti, toda zaman, ona sname prstan, ki ji ga je bil podaril José in mu ga vrže pod noge. Besen ji zabode José nož v srce, da se zgrudi mrtva.

Ruski umetniški večer

dne 23. aprila 1921.

PRVI DEL :

1. **Prélude v G-molu**, vglasbil S. Rahmaninov. Izvaja ga HELENA POLJAKOVA.
2. **Romanca Pavline** iz opere „PIKOVA DAMA“, vglasbil P. Čajkovski. Poje ga Smolenska.
3. **Maloruski narodni ples**, vglasbil A. Puni. Izvajata ga HELENA POLJAKOVA in g. Sergej Strešnjev.
4. **Variation**, vglasbil P. Čajkovski. Izvaja gna Metka Franketova.
5. **Romanca**, vglasbil A. Rubinstein. Izvaja ga HELENA POLJAKOVA.
6. **Pas de rubans**, vglasbil L. Delibes. Izvajata gna Alisa Nikitina in g. Sergej Strešnjev.
7. **Umirajoči labod**, vglasbil Sain-Saëns. Izvaja ga HELENA POLJAKOVA; ilustracija plesa po verzih K. Baljmonta. Izvaja g. BORIS PUTJATA.
8. **Zima**, vglasbil A. Drigueau. Izvaja ga HELENA POLJAKOVA.

DRUGI DEL :

9. **More Ivana Fedoroviča**, prizor iz romana F. Dos ojevskega „Bratje Karamazovi“, po prevodu O. Zujančiča, prednaša v slovenščini g. BORIS PUTJATA.

TRETJI DEL :

10. **Valse Caprice**, vglasbil A. Rubinstein. Izvajata ga HELENA POLJAKOVA in g. Sergej Strešnjev.
11. **Romanca**, vglasbil S. Rahmaninov. Poje ga Smolenska.
12. **Ruski bojarski ples**, po narodni glasbi. Izvaja ga HELENA POLJAKOVA.
13. **Variation**, vglasbil A. Puni. Izvaja gna Nikitina.
14. **Mornarski ples**. Izvaja g. Sergej Strešnjev.
15. **Kako so lepe, sveže bile rože**, glasba g. X., inscenirana poezija v prozi J. Turgenjeva, prednaša g. BORIS PUTJATA, v plesu izraža ga HELENA POLJAKOVA.
16. **Variation**, vglasbil P. Čajkovskij. Izvaja gna Alisa Nikitina.
17. **Kitajski ples**, vglasbil P. Čajkovski. Izvajata ga HELENA POLJAKOVA in g. Sergej Strešnjev.

Kostume izdelala ga O. Markova po načrtih gg. Krilova, V. Sardičkova in V. Čebotarjeva.

Starega Fjodora Karamazova so našli na zagoneten način ubitega v njegovi sobi. Sumili so, da ga je ubil njegov sin Dimitrij Karamazov, zato so ga aretirali in izročili sodišču. Dan pred sodbo se sestane drugi sin starega Karamazova, Ivan Karamazov, s slugo svojega očeta, Smerdjakovim, ki mu izpove, da je on ubil starega Karamazova, a intelektualni morilec je Ivan, ki mu je dal molče dovoljenje za ta uboj. Ivan se vrne domov; vsled razkritij Smerdjakova dobi ponovno živčen napad. V tej vročici vidi prikazen hudiča v podobi prisklednika, ki se mu roga in mu šepeta njegove tajne misli in sumnje. Ivan se bori s prikaznijo, napeinja vse moči, da bi premagal demona, toda moči ga zapuste in bolečina ga popolnoma stre.

Irma Polakova.

D drugega aprila t. l. je obhajala gospa Irma Polakova petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja. Komu ni znano njeno ime? Ko ga slišimo, nas objamejo prijazni spomini na predstave, ki smo jih videli doma ali v Zagrebu z gospo Polakovo v glavnih vlogah. Kakšno življenje kipi v njej, kako odkritosrčno igra, poje, pleše! Zatopi se v bolest, konča svojo bedno Butterfly s tem, da si prereže za špansko steno vrat, toda preko vsega tega poje in poje zlata struna veselja, zdravja, moči.

V zagrebškem „Kazališnem listu“ je očrtal v kratkih potezah dr. M. Ogrizović začetek in razvoj umetniškega življenja slavljenske. Ker bo nas, njene ožje rojake, to ravnoliko zanimalo kakor Hrvate, naj posname Gledališki list v prostih besedah Ogrizovićeva izvajanja in doda še kaj svojega.

Gospa Irma Polakova je že kot petletna punčka nastopila v društvu nemških otrok poleg slavne dunajske igralkice Katarine Schrott v „Zvonarju notredamske cerkve“, v „Mlinarju in njegovi hčeri“ itd. Pozneje jo najdemo v zavodu pobožnih Uršulink v Škofji Loki. Toda samostan je ne more obdržati v svojih belih zidovih. Javi se rajša tedanjemu intendantu ljubljanskega dramskega društva Karlu Bleiweis-Trsteniškemu. Njen režiser je Ignac Borštnik. Dodeli ji vlogo nemega duha v „Mlinarju in njegovi hčeri“. S tako vlogo je križ. Pride, izgine, težko se je igralcu uveljaviti. Da bi vendar kako opozorila nase, je naša mlada igralka med grobovi skrivnostno šepetala, čemur se je občinstvo smejala. Zato ni izostal primeren ukor, za nastop pa je prejela celih 20 krajcerjev. Prvo vlogo je dobila slučajno. Igrali so Pailleronovo „Miš“. Starejša igralka zboli, a mlada Irma naj igra mesto nje staro gospo de Moissand. Sam Borštnik jo skuša z različnimi barvili čimbolj postarati. Tega dogodka se spominja Danilo s temi besedami: Med nami se je pojavila kakor nežno rdeč jabolček. Ni vedela, kaj naj naredi. Ko je bila našminkana in oblečena v črno krilo, so zalile solze njene velike oči. Kajti ne šminka, ne sivi lasje, ne črno krilo niso mogli maskirati tega ganljivega, svežega lica.

Mlada Irma je vedno bolj priljubljena. Igra salonske naivke ter nastopa tudi v igrah iz kmetskega življenja, kjer predstavlja vaška dekleta in poje kratke vložke. Med temi pride iz Zagreba v Ljubljano tenorist Fran Gerbič, poznejši

ravnatelj Glasbene Matice, da ustvari ljubljansko opero. Čuje mični glas Polakove in jo prične učiti petja. Za honorar zahteva, da nastopa mlada pevka v zboru, s čimer ni Borštnik prav nič zadovoljen. Na repertoarju je naenkrat „Prodana nevesta“, a za Esmeraldo ni pevke. — Kaj pa Polakova? — Ali bi? — Kako je to, da ne!! — Ona je v devetih nebesih. Isto popoldne se nauči svojo ulogo. Uspeh imeniten. Drama, z bogom! Mahnimo jo v opereto!

Irma Polakova.

Gospodična Polakova ima zdaj 25 starih srebrnih goldinarjev na mesec. Poje pa: Siebla v „Faustu“, pastirčeka v „Tannhäuserju“, Anico v „Wildschützu“ in Denizo v „Mam'zelle Nitouche“. S to opereto zmaga. Občinstvo se zanjo navduši in jo prizna za umetnico. Matej Hubad jo hoče izobraziti za koloraturko, a ona želi ostati le subreta.

Nekega dne sedi v ljubljanskem gledališču dunajski skladatelj Charles Weinberger. Pojo „Mam'zelle Nitouche“.

Razpoloženje Polakove izvrstno. Weinberger jo poišče v garderobi in povabi — na Dunaj v „Theater an der Wien“. Drugi dan stopi Irma pred teданjega intendanta dr. Plantana trdno odločena, pripravljena na vse :

— Ali mi povišate mesečno gažo za pet goldinariev?

— Ne!

— Če mi ne daste mesto dosedanjih petindvajsetih trideset goldinarjev, pojdem na Dunaj!

— Pojdite!

Četrty dan svojega bivanja na Dunaju že nadomesti v opereti „Herzbub“ slavno dunajsko divo. Uspeh je popoln. Listi jo nazivljejo: Ein lieber Schneck, eine vorzügliche Acquisition, echtes Theaterblut, etwas Wienerisches, eine geborene Lerchenfelderin. Mesečna gaža 600 goldinarjev. Irma šteje 19 pomladi in njeno dunajsko ime je Fabiani. V petju jo izobrazuje kapelnik dvorne opere Fuchs. V Carltheatru igra dve sezoni, poleti v Ischlu z Odilonko, Girardijem in Tyroltom. Jarno spiše zanjo opereto „Rabenvater“. Poje v „Madame Angof“, „Hänsel und Gretel“, Lachtaube itd.

Ali: ljubo doma, kdor ga ima! Gospodična Fabiani ostavi Dunaj in novi priimek, pa se vrne v Ljubljano, kjer nastopa v operah, operetah in dramah. Leta 1900 pa najde svoj novi dom v Zagrebu. Tam se je njeno ime tako proslavilo, da sta se mu prišla poklonit Lehar in Nedbal. Videla sta tako najboljšo interpretko svojih operet. Tam je slavila desetletnico, tam dvajsetletnico, tam petindvajsetletnico.

Njeno gledališko delo je ogromno. Pisano je kakor življenje, kjer zamenjava topa bolečina burko, otroški smeh smr in srečo divji obup.

Gospa Irma Polakova se spomni včasih svojega starega, rodnega mesta. Nakloni mu svoj obisk, pozdravi ga s svojo umetnostjo, s svojim iskrenim, prekipevajočim veseljem. Naj še pride!

K 25 letnici pa častitke njene stare, zveste Ljubljanec!

P. ...

Berta Bukškova.

Dne 22. marca t. l. je obhajala v Mariboru dvajsetletnico svojega igralskega delovanja gospa Berta Bukškova, dobra in ljuba znanka ljubljanskega gledališkega občinstva. Na našem odru se je pojavila leta 1899. Kakršna je bila pot vseh slovenskih umetnikov in umetnic, taka je bila tudi njena: malo rožic obilo trnja. Poskusila je marsikaj, igrala je vse, kar je bilo v revnih kazaliških razmerah treba, in koder je nanesla prilika, je opravljala tudi posel šepetalke. Bila je vedno marljiva, neutrudljiva, skromna, in povsod jo je vodilo požrtvovalno veselje do gledališke umetnosti. Leta 1914., ko je slovensko gledališče nehalo poslovati in se je vanje naselil kinematograf, je šla Bukškova prvokrat na pot. Angažirali so jo v Varaždinu. Leta 1919. jo vidimo v Mariboru, kjer deluje kot prva karakterna igralka in ima velike zasluge za razvoj tamošnjega mladega slovenskega gledališča. Med njene najboljše vloge štejejo Hasanaginico, mater v „Orkanu“, Vrzo v „Tugomeru“, Jelo v „Ekvinokciju“ itd.

Naj ji bo vse uspešno dosedanje umetniško delo vzpodbuda k nadaljnjemu razvoju in delovanju.

P.

Cene prostorom

Parter	Drama	Opera
Sedež I. vrste	30 K	40 K
„ II. – III. vrste	26 „	35 „
„ IV. – IX. vrste	22 „	30 „
„ X. – XIII. vrste	18 „	22 „
Dijaško stojišče	4 „	10 „

Lože

Lože v parterju in		
I. redu za 4 osebe	130 „	180 „
Balkonske lože za 4 osebe	90 „	130 „
Nadaljne vstopnice v		
I. redu in parterju	25 „	30 „
Nadaljne vstopnice v		
balkonskih ložah	20 „	25 „

Balkon

Sedež I. vrste	20 „	25 „
„ II. – III. vrste	13 „	20 „

Galerija

Sedež I. vrste	9 „	10 „
„ II. – V. vrste	7 „	8 „
Stojišče	3 „	5 „

Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri dnevni blagajni (*operno gledališče*) od 10. do pol 1. ure in od 3. do 5. ure proti 10% *povišku* in na dan predstave pri blagajni za gorenje cene.

Med predstavo vstop ni dovoljen.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsak ponedeljek in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKARNA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.